

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สำหรับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 54 จังหวัดอำนาจเจริญ

ผู้วิจัย นางสาวพรรำไพ ศรีชัย ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถานศึกษา

โรงเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 54 จังหวัดอำนาจเจริญ อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปีการศึกษา ภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สำหรับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 54 จังหวัดอำนาจเจริญ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สำหรับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 54 จังหวัดอำนาจเจริญ 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สำหรับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 54 จังหวัดอำนาจเจริญ และ 4) เพื่อประเมินโครงการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สำหรับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 54 จังหวัดอำนาจเจริญ ใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สำหรับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 54 จังหวัดอำนาจเจริญ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย คือ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา วิทยากร และนักเรียนจิตอาสาสวนพฤกษศาสตร์ จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) แบบบันทึกการประชุมแบบมีส่วนร่วม ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สำหรับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 54 จังหวัดอำนาจเจริญ ดำเนินการสร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ ตามหลัก ADDIE (Generic ID Model) ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สำหรับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 54 จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เป็นการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบหลังการเรียน (One-Shot Case Study) และประเมินผลการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามองค์ประกอบของกิจกรรมสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 87 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือ แบบสอบถามเพื่อประเมินการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ตามมาตรฐานการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และระยะที่ 4 การประเมินโครงการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สำหรับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 54 จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation Research) โดยใช้ CIPP_{IEST} Model กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 67 คน และนักเรียน จำนวน 277 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามการประเมินโครงการ การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สำหรับผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำหรับนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สำหรับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 54 จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า ในบริบทของโรงเรียนในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีความพร้อมที่จะการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และมีความต้องการที่จะพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เพื่อแก้ปัญหา และพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชต่อไป

2. ผลการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สำหรับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 54 จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า รูปแบบองค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) หลักการ 3) จุดมุ่งหมาย 4) กระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และ 5) การวัดและประเมินผล โดยใช้การมีส่วนร่วม คือ การวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Plan) การปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Do) การตรวจสอบผลการดำเนินงาน (Check) และการพัฒนาปรับปรุง (Act) โดยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามองค์ประกอบของกิจกรรมสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามสาระการเรียนรู้ ของกิจกรรมสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ประกอบด้วย 3 สาระ เพื่อให้แสดงออกถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงการสะท้อนภาพความสำเร็จของการดำเนินงาน และมีผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ในภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.57, S.D. = 0.51$)

3. ผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สำหรับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 54 จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า ผลการประเมินการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนตามมาตรฐานการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน (School Botanical Garden Work Standard) ด้านมาตรฐานการบริหารและการจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55, S.D. = 0.61$) ด้านมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51, S.D. = 0.60$) ด้านมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55, S.D. = 0.57$) และด้านการเรียนรู้สาระทั้ง 3 สาระ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56, S.D. = 0.56$)

4. ผลการประเมินโครงการการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สำหรับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 54 จังหวัดอำนาจเจริญ ผลการประเมินโครงการในภาพรวมทั้ง 8 ด้าน โดยใช้เทคนิคการประเมินแบบ CIPP_{EST} Model โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53, S.D. = 0.62$) ข้อที่มีระดับคุณภาพมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ด้านผลผลิต (P: Product) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63, S.D. = 0.59$) รองลงมาคือ ด้านประสิทธิภาพ (E: Effectiveness Evaluation) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61, S.D. = 0.60$) และรองลงมาคือ ด้านกระบวนการ (P: Process) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58, S.D. = 0.59$) ส่วนข้อที่มีระดับคุณภาพน้อยที่สุดคือ ด้านปัจจัยนำเข้า (I: Input) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.40, S.D. = 0.68$)